

**Larysa Osipova, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
at the Department of Economics and International Relations**
*Vinnytsia Institute of Trade and Economics
of State University of Trade and Economics
Vinnytsia, Ukraine*

Daria Cherska, Student
*Vinnytsia Institute of Trade and Economics
of State University of Trade and Economics
Vinnytsia, Ukraine*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-471-9-12>

**THE IMPACT OF MACROECONOMIC INSTABILITY
ON THE PROSPECTS FOR ECONOMIC GROWTH IN UKRAINE:
CHALLENGES AND OPPORTUNITIES**

**ВПЛИВ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ
НА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ:
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ**

Макроекономічна стабільність є важливою складовою економічного розвитку кожної країни, але в умовах війни вона набуває ще більшого значення. Україна, переживаючи найважчі часи військової агресії та політичної нестабільності, стикається з безпрецедентними викликами у підтримці економічного зростання. Війна спричинила значні руйнування інфраструктури, скорочення виробничих потужностей та втрати людського капіталу. Водночас, під час таких криз відкриваються нові можливості для трансформації економіки та адаптації до нових реалій. Питання макроекономічної нестабільності, включно з інфляцією, бюджетним дефіцитом та зростанням зовнішнього боргу, є актуальними викликами, що стоять перед країною. Дослідження того, як війна впливає на макроекономічну нестабільність та які можливості відкриваються перед Україною у цих умовах, є надзвичайно важливим для оцінки перспектив економічного зростання у найближчому майбутньому.

Вплив макроекономічної нестабільності на перспективи економічного зростання України є надзвичайно актуальною проблемою, особливо в контексті війни та глобальних економічних потрясінь. Військова агресія призвела до значних змін у структурі економіки, що ставить перед урядом і науковцями завдання не лише стабілізації макроекономічних показників, а й розробки стратегій для подальшого зростання. Актуальність теми зумовлена необхідністю відновлення

зруйнованої інфраструктури, підтримки інвестицій, реформування податкової та бюджетної політики та інтеграції України у глобальні економічні процеси.

Серед провідних українських науковців, що вивчають макроекономічну нестабільність та її вплив на економіку, можна виокремити таких дослідників, як Тереза Пахомова, Володимир Дубровський, Ігор Бураковський тощо. Їхні праці зосереджені на питаннях макроекономічної політики, інвестиційної привабливості та економічних реформ в Україні [1]. Серед закордонних дослідників важливо відзначити таких вчених, як Джеффри Сакс, який досліджує економіку країн, що переживають кризи, та Кеннет Рогофф, відомий своїми працями на тему державного боргу і його впливу на економічний розвиток.

Макроекономічна нестабільність, викликана війною в Україні, суттєво впливає на економіку країни. Військові дії призвели до зниження економічного розвитку, скорочення виробництва, порушення ланцюгів постачання та втрат у секторі експорту. Також загострилася проблема внутрішніх переселенців, що тисне на ринок праці та соціальну інфраструктуру.

Вплив війни не обмежується руйнуваннями. Відтік капіталу, зниження довіри до економіки та зростання витрат на оборону погіршили бюджетний дефіцит і збільшили державний борг країни. Уряд змушений брати зовнішні позики, що підвищує залежність від міжнародних фінансових організацій і впливає на макроекономічну стабільність. Зростання державного боргу обмежує інвестиції у стратегічні галузі. Динаміка основних макроекономічних показників за останні п'ять років педставлена на рисунку 1.

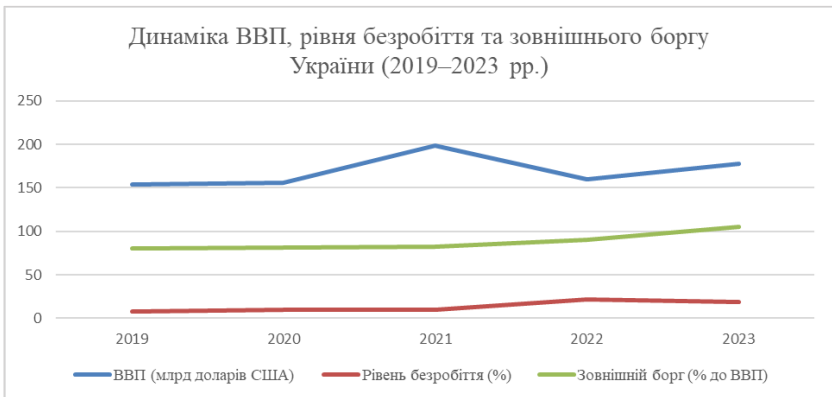

Рис. 1. Динаміка ВВП, рівня безробіття та зовнішнього боргу України (2019–2023 рр.)

Джерело: [2]

Графік ілюструє ключові макроекономічні показники України за період 2019–2023 років без врахування інфляції. Лінія ВВП демонструє зростання до 2021 року, після чого спостерігається спад у 2022 році через війну, з подальшим частковим відновленням у 2023 році. Рівень безробіття суттєво зріс у 2022 році, досягнувши піку в 22,1%, що відображає значний вплив війни на ринок праці, проте у 2023 році він трохи знизився. Зовнішній борг у відсотках до ВВП також зріс, особливо в 2022–2023 роках, що вказує на збільшення фінансових зобов'язань країни.

Однак у цій ситуації також існують можливості для перетворення економіки. Війна стимулювала розвиток сектору інформаційних технологій, креативної індустрії та сільського господарства. Ці галузі, хоча й не без труднощів, продовжують працювати і примножують результати своєї діяльності навіть у таких складних умовах. Зокрема, ІТ-сектор України не тільки зберіг свої позиції, але й став одним з основних драйверів економіки під час війни. Значний попит на цифрові послуги та продукти відкрив нові можливості для розвитку експортних ринків, що допомагає зменшити тиск на платіжний баланс країни [3].

Сільськогосподарський сектор України, попри втрати у виробництві та експортні труднощі, зберігає потенціал і підтримує економічну активність у менш постраждалих регіонах. Впровадження нових технологій в ці галузі може сприяти економічному зростанню. Інфляція залишається проблемою через зростання цін на енергоресурси та товари першої необхідності, що знижує купівельну спроможність. Війна порушила торгівлю і підвищила імпортні витрати. Уряд контролює інфляцію фінансовими інструментами. Міжнародна допомога стабілізує економіку, але залежність від зовнішнього фінансування несе ризики, зокрема зростання боргу та вимоги кредиторів [4].

На тлі макроекономічної нестабільності, Україна також стикається з викликами, пов'язаними з відновленням інфраструктури. Відновлення зруйнованих об'єктів, таких як дороги, мости, житлові будинки та підприємства, вимагає значних фінансових вкладень. Це створює додатковий тиск на бюджет країни та призводить до затримок у реалізації інших економічних реформ [5].

Водночас війна відкрила нові можливості для модернізації економіки. Перехід на нові енергетичні джерела, розвиток цифрових технологій та інноваційні підходи до організації виробництва стають основою для подальшого економічного зростання. Зокрема, Україна має потенціал для розвитку зеленої економіки, що сприятиме не лише зростанню ВВП, але й підвищенню енергетичної незалежності країни.

Отже, Україна стикається з викликами через війну, інфляцію, безробіття та зростання зовнішнього боргу, що підривають економічну стабільність. Втрати інфраструктури та відтік капіталу знижують інвестиційну привабливість. Однак ІТ-сектор, сільське господарство та інші галузі адаптуються до нових умов. Міжнародна фінансова підтримка стабілізує економіку. Перспективи зростання пов'язані з

модернізацією, інноваціями та реформами. Попри виклики, Україна має потенціал для розвитку за умов ефективного управління та міжнародної підтримки [6].

Війна створює серйозні виклики для макроекономічної стабільності України, але водночас відкриває можливості для реформ та модернізації. Майбутнє економічного зростання залежить від здатності уряду та бізнесу адаптуватися до нових умов, інвестувати у перспективні галузі та ефективно використовувати міжнародну допомогу.

Література:

1. Про основні засади забезпечення макроекономічної стабільності. Закон України від 17 січня 2020 року № 5555-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 10. С. 123–128.
2. ВВП України за роками. URL:<https://nabu.ua/ua/vvp-2.html>
3. Пахомова Т. В., Соловійов В. В. Макроекономічна політика України: виклики та перспективи в умовах нестабільності : монографія. Київ : Наукова думка, 2021. 320 с.
4. Бураковський І. М. Вплив зовнішньої боргової політики на економічну безпеку України. *Економіка і прогнозування*. 2022. № 4. С. 45–56.
5. Сакс Дж. Вплив макроекономічної кризи на економічне зростання країн, що розвиваються. Н.-Й. : Cambridge University Press, 2019. 456 с.
6. Рогоф К. Державний борг і перспективи економічного розвитку. *Журнал макроекономічних досліджень*. 2020. Т. 38, № 2. С. 97–110.